

**Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine**

ЗВІТ

**за результатами відвідування
Знам'янського психоневрологічного інтернату
08.06.2023**

місто Кропивницький, 2023 рік

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі - НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19', 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 08.06.2023 групою НПМ здійснено відвідування Знам'янського психоневрологічного інтернату (далі – заклад, інтернат, ПНІ).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

ГРИГОРЕНКО Ольга Олександрівна, головний спеціаліст відділу сприяння роботі регіональних представництв – керівник групи НПМ;

ЖУЧЕНЯ Віктор Семенович – представник громадської організації.

Адреса розташування місця несвободи: вул. Соборна, будинок 148, м. Знам'янка, Олександрійського району, Кіровоградської області

Знам'янський психоневрологічний інтернат є стаціонарним інтернатним закладом для соціального захисту, що створений для тимчасового або постійного проживання/перебування осіб із стійкими інтелектуальними та/або психічними порушеннями, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, соціально-побутового обслуговування, надання медичної допомоги, соціальних послуг та комплексу реабілітаційних заходів і яким згідно з висновком лікарської комісії за участю лікаря-психіатра не протипоказане перебування в закладі.

Під час проведення моніторингу стало відомо, що для проживання підопічних облаштовано двоповерхову будівлю. Лежачих хворих розміщено на першому поверсі будівлі з можливістю використання візків. Підопічні проживають в кімнатах, розрахованих на 4-6-8 осіб. На першому і другому поверхах облаштовано кімнати відпочинку з м'якими меблями. Для перегляду телевізійних передач в кімнатах відпочинку, холах і коридорах встановлено телевізори, працює мережа інтернет Wi-Fi. Проведено ремонт деяких кімнат та туалетів. Підопічні забезпечені чотириразовим харчуванням, отримують необхідну медичну допомогу.

Під час візиту адміністрація установи забезпечила вільний доступ членів групи НПМ до всіх приміщень закладу та індивідуального спілкування з підопічними які утримуються в Знам'янському ПНІ.

Інтернат має підсобне господарство: 60.5га земель сільськогосподарського призначення та ферму з утримання тварин. Підсобне господарство забезпечує продуктами харчування власного виробництва підопічних, які проживають в установі.

Відповідно до штатного розпису інтернату – штат працівників ПНІ складає -109 посад, з них: адміністративний персонал - 3 посади; бухгалтерія-5 посад;

господарський персонал - 26; медичний персонал - 63; кухонний персонал - 6; підсобне господарство - 6 посад.

Станом на 08.06.2023 в інтернаті проживає 200 підопічних жінок, із них 30 підопічних (25 недієздатних) внутрішньо переміщені із Слов'янського ПНІ:

Недієздатних – 55;

Ліжкохворих – 48;

Піклувальник інтернат – 40;

Опікуни родичі – 15;

Обмежено дієздатні – 2.

Попереднє відвідування НПМ до Знам'янського ПНІ здійснено 20.06.2020 року. За результатами попереднього відвідування НПМ виявлено порушення та недоліки:

- керівництво закладу та медичний персонал відповідальні за ведення ІПР не ведуть облік обладнання та інвентарю, що необхідно отримати чи вже отримали відповідно до ІПР у 2020 року;
- пожежно-охоронна сигналізація в робочому стані. Вогнегасники заправлені та пройшли перевірку. Деякі вогнегасники мають ознаки зношеності та не функціонують;
- кімнати для проживання підопічних становлять по розміру 16-20 кв.м де розміщено по 4-6 ліжок, в середньому на одного підопічного – 4. 0-3.5 кв.м на одну особу, що становить занадто малу площу;
- в багатьох кімнатах відсутні будь які тумбочки чи шафи для речей, або ж тумбочки є не у всіх підопічних. Через замалу площу кімнат місць для приліжкових тумб і шаф не вистачає.
- в туалетних кабінках 2 поверху відсутні двері чи ширми, що є порушенням права на приватність.
- вікна в туалеті не затемнені і виходять на балкон.
- на момент моніторингового візиту в одній із душових кімнат знаходились зайві предмети. (відра для миття підлоги, будівельні конструкції тощо.) Душова кімната занедбана та має неохайний вигляд. Не всі душові кабінки та ванни обладнані резиновими килимками;
- працетерапія не проводиться;
- інструкції з охорони праці та техніки безпеки не надані для вивчення. З слів адміністрації особа, що відповідає за даний напрямок відсутня. Інструктор з трудової терапії знаходиться в декретній відпустці. На період відпустки фахівця, його обов'язки не покладені на іншу особу. Оголошення про пошук нового фахівця на період декретної відпустки не оприлюднювалось;
- психолого-педагогічна реабілітація не проводиться.

За результатами відвідування НПМ Знам'янського психоневрологічного інтернату були направлені рекомендації щодо усунення порушень та недоліків:

- Департаменту соціального захисту населення Кіровоградської ОДА;
- Керівництву Знам'янського психоневрологічного інтернату.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Під час відвідування встановлено, що за час з попереднього візиту (червень 2020 року) в інтернаті відбулися деякі позитивні зміни на краще. Призначено нового керівника інтернату. Для проживання підопічних жінок використовується двоповерхова будівля. Підопічні жінки проживають в кімнатах, розрахованих на 4 - 6 -8 осіб. На всіх поверхах облаштовано холи для відпочинку мешканців з телевізорами. Проведено ремонт деяких кімнат. Покращено меблевий фонд інтернату. Частина старих дерев'яних вікон замінена на сучасні металопластикові. Проведені ремонти в туалетних та душових кімнатах. Проведено усунення порушень та недоліків за результатами перевірки 2020 року. На час візиту проводився ремонт у двох жилих кімнатах та укриті для персоналу та підопічних що розташовано в підвальному приміщенні.

Під час спілкування з підопічними скарг, заяв чи звернень на умови проживання, харчування, соціально-побутового обслуговування, надання медичної допомоги не надійшло.

Катування та інші форми жорсткого поводження

Під час моніторингового візиту не виявлені порушення конституційних прав людини і громадянина. В інтернаті не виявлено фактів побиття, погроз фізичного насилля, обмеження рухів і свободи.

Зі слів підопічних в закладі відсутня кімната для ізоляції, не використовуються до підопічних ремені чи паски для фіксації в період погіршення психологічного стану підопічних.

З слів підопічних ставлення персоналу до них дружнє. Персонал не допускає принизливих висловлювань до підопічних.

Право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю. (Ст. 41 Конституції України)

Під час візиту встановлено, що підопічні мають банківські картки, розпоряджаються коштами. Особисто отримують пенсію та розпоряджаються нею 35 осіб. Відвідують в супроводі працівника інтернату магазини та проводять закупівлю необхідних продуктів та товарів. Магазини розташовані поруч з інтернатом. Відповідно до 55 підопічних (категорії недієздатних) використанням коштів розпоряджається створена комісія. В наявності відповідні документи, обліки та звіти.

Підопічні мають в своєму розпорядженні та користуванні, придбані за їхні кошти телевізори, ліжка з ортопедичними матрацами, шафи, іншу мебель та побутову техніку.

Права осіб з інвалідністю. (Ст. 26 Конвенції про права осіб з інвалідністю, Закон України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні»)

В інтернаті всі будівлі де проживають або можуть перебувати маломобільні підопічні обладнані пандусами. Проведено обладнання ліжок для можливості підійматися та інших випадків. В лазні використовуються спеціальні стільчики та сходи для безпечного миття. Підопічні забезпечені в повному обсязі необхідним інвентарем відповідно до ІПР (фото 7).

Разом з тим, під час відвідування пансіонату групою НПМ були виявлені порушення та недоліки, що призводять до порушення прав підопічних, зокрема:

1. Порушення права на життя (стаття 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

У зв'язку із запровадженням в державі режиму воєнного стану, масовими ракетними обстрілами у приміщення інтернату, визначене як укриття, не відповідає вимогам затвердженим наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579 “Про затвердження вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту”, наразі проводяться ремонтні роботи для подальшої експлуатації його як захисної споруди (фото 22).

У порушення пункту 5, підпункту 1 пункту 7 Порядку тимчасового переміщення (евакуації) та забезпечення умов для перебування на території України, де не ведуться бойові дії, або за межами України дітей та осіб, які проживають або зараховані до закладів різних типів, форм власності та підпорядкування на цілодобове перебування, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27 березня 2022 року № 385 (далі – Порядок), адміністрацією закладу не здійснено належних заходів щодо своєчасної підготовки підопічних та персоналу до евакуації на випадок раптового виникнення такої потреби. Зокрема, не визначено можливих маршрутів евакуації, місця евакуації, матеріально-технічної бази, необхідної для евакуації громадян, тощо.

У разі екстреного відключення електроенергії інтернат має 6 генераторів що забезпечує безперебійне електроживлення та надає можливість безперервного комфортного проживання підопічних в інтернаті.

2. Порушення права на охорону здоров'я та медичне забезпечення. (Ст. 49 Конституції України, ст. 25 Конвенції про права осіб з інвалідністю, ст. 32 та 34 Закону України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні», ст.2 5 Закону України «Про психіатричну допомогу» встановлено право на охорону здоров'я)

В ході візиту здійснено перевірку інтернату щодо організації надання медичної допомоги підопічним. Медичний супровід підопічних здійснюють в закладі 62 медичними працівниками. Зі всіма підопічними інтернату укладено

декларації про надання медичної допомоги. Декларації підписані з лікарем терапевтом.

Мешканці забезпечені цілодобовим медичним обслуговуванням, засобами технічної реабілітації, які поновлюються згідно з термінами експлуатації. Усі підопічні у вересні 2022 року пройшли повне медичне обстеження та мають декларації із сімейним лікарем.

Вартість ліків на одного підопічного становить 8,39 грн. в день. Термін використання ліків до 2026 року. Під час огляду наявних медичних препаратів - ліків з простроченим терміном використання не виявлено.

В медичному блоці є маніпуляційний кабінет, кабінет для масажу, кабінет ЛФК, стоматологічний кабінет, оглядовий кабінет обладнаний гінекологічним кріслом.

В інтернаті на даний час не укомплектована посада лікаря стоматолога, попередній працівник перебуває в ЗСУ.

3. Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло. (Ст. 48 Конституції України, ст. 37 Закону України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні», ст. ст. 36-38 Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні»)

На момент проведення моніторингу в закладі проживало 200 осіб, з яких 30 внутрішньо переміщених осіб. Для проживання підопічних облаштована двоповерхова будівля. Лежачих хворих та осіб що використовують інвалідні візки розміщено на першому поверсі будівлі. Підопічні проживають в кімнатах, розрахованих на 3-6 осіб. На першому і другому поверхах облаштовано кімнати відпочинку з м'якими меблями. Проводиться ремонт житлових та санітарних кімнат для підопічних. Під час візиту встановлено, що підопічні забезпечені раціональним чотириразовим харчуванням, та забезпечено раціональне дієтичне харчування, з урахуванням їх віку і стану здоров'я в межах натуральних норм харчування.

Територія інтернату огорожена по всьому периметру та відділена від господарських будівель. Заклад розташований у 2 приміщеннях, відокремлених одне від іншого. Одне приміщення адміністративна будівля. Друге приміщення житловий корпус. ґрати на вікнах відсутні. Пожежно-охоронна сигналізація в робочому стані. Вогнегасники заправлені та пройшли перевірку

На території інтернату розташовано численні квітники, облаштовано літні майданчики для відпочинку, спортивні майданчики, альтанки та павільйони. Під час візиту значна кількість підопічних, зокрема користувачі візків, гуляли на території інтернату.

Підопічні в інтернаті одягнені та взуті по сезону, мають охайний зовнішній вигляд.

В той же час, оскільки повна потужність закладу розрахована на 170 осіб, а з квітня 2022 року до інтернату доставлено 30 внутрішньопереміщених осіб із Слов'янського психоневрологічного інтернату зменшилась норма площі на одну особу для проживання підопічних в інтернаті.

Кімнати для проживання підопічних становлять по розміру 16-20 кв.м де розміщено по 4-6-8 ліжок, в середньому на одного підопічного – 3.5 кв.м на одну особу, що становить занадто малу площу.

В багатьох кімнатах відсутні будь які тумбочки чи шафи для речей, або ж тумбочки є не у всіх підопічних. Через замалу площу кімнат місць для приліжкових тумб і шаф не вистачає.

Харчоблок та їдальня. Харчування в інтернаті чотириразове, з проміжками не більше ніж чотири години. 21 - дієтичну. Вартість харчування на одного підопічного в день становить – 67,45 грн. Моніторингова група отримала позитивні відгуки на харчування. Меню різноманітне, в раціоні наявне м'ясо, риба, овочі, фрукти, соки.

В той же час, плити, електропечі інша побутова техніка, витяжна вентиляція не витримує потужності та потребує заміни на сучасне кухонне обладнання.

Заклад облаштований 7 душовими-ваннами, 3 душовими кабінками, спеціальними сидіннями та сходами щоб потрапити до ванної. Підопічні відвідують душові кімнати 1 раз на тиждень та кожен день за потреби. Інші підопічні миються щодня, а певна категорія за потреби миються у відділеннях. Душова кімната потребує косметичного ремонту.

Пральня знаходиться в окремому приміщенні. Основна пральна машина та гладильний прес вийшли із ладу. Потребують заміни.

Після проведення відвідування з керівництвом інтернату групою НПМ проведено підведення підсумків відвідування та звернута увага на наявні проблеми.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Кіровоградській обласній ОВА, Кіровоградській обласній раді:

Розглянути питання щодо виділення коштів на придбання для Знам'янського ПНІ на промислову пральну машину, гладильний прес, електроплити та електропіч.

Департаменту соціального захисту населення Кіровоградської ОВА:

Здійснити контроль за усуненням недоліків вказаних в звіті групи НПМ від 08.06.2023 року.

Адміністрації Знам'янського ПНІ:

Вивчити питання щодо перелаштування службових кімнат під жилі кімнати для підопічних. Недопускати порушення норм площі проживання підопічних в

одній кімнаті. Зменшити кількість проживаючих у кімнатах шляхом розселення до створених жилих приміщень.

Поновити меблевий фонд закладу, в частині забезпечення підопічних приліжковими тумбочками, з метою зберігання особистих речей.

Провести ремонт укріття для персоналу та підопічних. Обладнати його всьм необхідним відповідно до встановлених норм.

Додаток: Фото на 3 арк. в 1 прим

Керівник групи НПМ
головний спеціаліст відділу сприяння
Роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України
з прав людини

Ольга ГРИГОРЕНКО

(фото 1)

(фото 2)

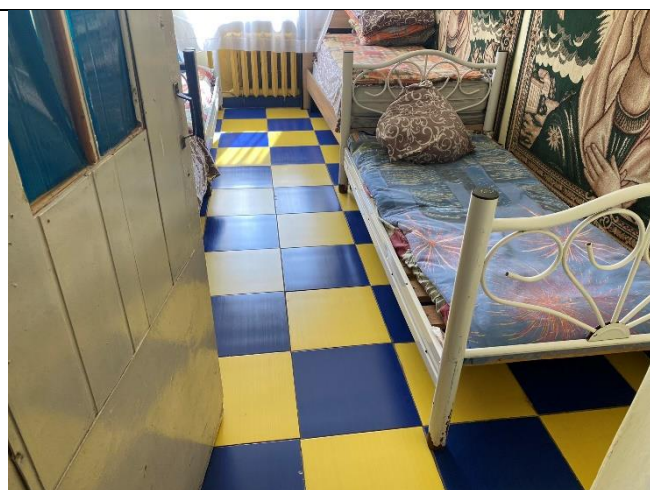
(фото 3)

(фото 4)

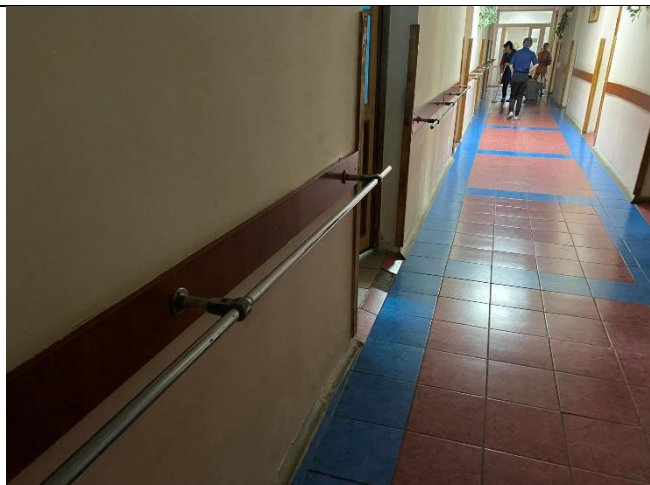
(фото 5)

(фото 6)

(фото 7)

(фото 8)

(фото 9)

(фото 10)

(фото 11)

(фото 12)

(фото 13)

(фото 14)

(Фото 15)

(Фото 16)

(Фото 17)

(Фото 18)

(Фото 19)

(Фото 20)

(фото 21)

(Фото 22)

